

Câteva luni mai târziu un curier de la Misiunea Britanică a venit la locuința mea din Lhasa. Mi-a adus un articol din ediția distribuită prin poșta aeriană a ziarului *The Times*, care fusese trimisă Misiunii într-un sac special. Am citit articolul; era o relatare despre a doua ascensiune a feței nordice. Pe hârtie era scris numele medicului. Articolul menționa numele membrilor primei echipe care escaladase versantul, iar medicul îl subliniase pe al meu. Mi s-a părut că aceste scuze nerostite pentru neîncrederea compătimitoare erau un gest frumos de corectitudine și sportivitate.

Povestea celei de-a doua ascensiuni mi-a captat interesul. Cine erau acești oameni ale căror nume nu le cunoșteam – Lionel Terray și Louis Lachenal, doi ghizi din Chamonix? Eram plecat din Europa de opt ani și pierdusem complet contactul cu activitățile din domeniul alpinismului și cu cele mai recente progrese. Nu știu de ce, dar mă bucuram că era vorba despre doi francezi. Poate că aveam o anumită satisfacție deoarece cultul alpinismului „extrem”, care fusese atât de des stigmatizat ca o degenerare condiționată a cățărilor germani, austrieci și italieni, părea să pună stăpânire și pe Franța acum. Potrivit relatărilor, Terray și Lachenal escaladaseră versantul într-un stil magnific. Gândurile mele se îndreptau spre acești camarazi francezi.

Nu știam atunci că din ravagiile războiului începuse să se dezvolte o nouă linie de gândire chiar și în alpinism – conceptul de *alpinism european*. Vor exista, desigur, întotdeauna rivalități între națiuni și între indivizi; în anumite limite, ele sunt chiar sănătoase. Dar trebuie întotdeauna să-i permiți și altuia să-ți calce pe urme, până când devine la fel de bun sau chiar mai bun decât tine. Ba chiar ar trebui să te încante fiecare nouă realizare, căci stagnarea duce la aroganță și în cele din urmă la sterilitate.

Dacă ar fi să emit astăzi o judecată calmă și imparțială despre fața nordică a Eigerului, aș îndrăzni să spun că prima ascensiune a contribuit în mare măsură la această nouă concepție europeană și chiar internațională a alpinismului din toată lumea. Nicio ascensiune pur „acrobatică” nu ar fi putut avea acest efect, căci fața Eigerului e o irefutabilă piatră de hotar a valorii unui alpinist ca montaniard și ca om. Ea nu necesită abilitățile acrobatice supreme ale cățărilor modern; nu există „plafoane” surplombate care să nu poată fi escaladate decât prin „pitonarea” protagonistului în poziție orizontală, cum se găsesc, de exemplu, pe fața estică a

Capucinului, nici o înlănțuire de porțiuni superdificile de „gradul VI”, cum se găsesc pe fața vestică a muntelui Dru sau pe mulți dintre celebrii pereți din Dolomiți. Fața nordică a Eigerului cere tot ce au învățat oamenii în materie de depășire a dificultăților și a pericolelor pe munte de-a lungul secolelor. Pe acel traseu alpinistul va găsi fiecare experiență pe care le-o pot oferi munții omului, atât în ceea ce privește teroarea amenințătoare, cât și frumusețea naturii sălbatice, iar alpinistul care o escaladează trebuie să îmbine toate atributele care definesc un adevărat om al munților. Tehnica cea mai modernă de cățărare trebuie să fi devenit a doua sa natură. Totuși, el trebuie să simtă în sine aceeași forță senină a primului țăran care a îndrăznit să-și facă o casă în mijlocul unor munți mari și sălbatici. Coechipierii săi trebuie să se poată baza pe el la fel de mult cum se bazează el pe propriile forțe. Trebuie să fie un „bun camarad”.

Se mai făcuse o încercare de escaladare a feței nordice în 1946, cu un an înainte de ascensiunea lui Terray și Lachenal, de către doi ghizi din Bernese Oberland. Inițiatorul a fost Hans Schlunegger, un alpinist extraordinar atât pe gheață, cât și pe stâncă, care făcuse cunoștință cu versantul în 1936, în încercarea tragică și nereușită de a-l salva pe Toni Kurz; același Hans Schlunegger a cărui voce îngrijorată am auzit-o în 1938, în a patra zi a ascensiunii noastre. El cunoștea versantul mai bine decât orice alt ghid elvețian, deși nu îl escaladase încă. Acum, în 1946, a vrut să facă acest lucru și împreună cu alt ghid, Edwin Krähenbühl, a urcat într-o singură zi de la baza peretelui până într-un punct aflat mai sus de „Rampă”. (Acești doi fenomenali alpiniști și ghizi au pierit înainte de întoarcerea mea în Europa din Tibet. Schlunegger a fost înghițit de o avalanșă; Krähenbühl a murit când s-a desprins o lespede pe Engelhörner.) Conform observațiilor făcute de frații Fritz și Kaspar von Almen din Kleine Scheidegg, cei doi au făcut bivouac pe brâna care duce la „Traversarea Zeilor”, adică mai sus de „Rampă” și după ce s-au cățărare pe fisură și proeminența de gheață. În ziua următoare, când s-a stricat vremea, cei doi ghizi au încercat în zadar să urce „Rampă” până în capătul ei superior, unde se pierde în fața nord-estică. Acolo au dat peste niște surplombe îngrozitoare care le blocau înaintarea și s-au întors din drum, convinși că nu aveau să mai scape de pe versant, așa cum crezuseră atâția. Cu toate acestea, coborârea lor într-o singură zi, pe vreme rea, după ce

ajunseseră atât de sus pe versant, a fost o performanță minunată, care nu putea fi realizată decât de doi oameni deosebiți.

Terray și Lachenal au găsit urme ale retragerii lor în mai multe locuri și au vorbit cu mult respect despre predecesorii lor direcți, chiar dacă tentativa lor nu fusese încununată de succes.

Chiar înainte de război, alpiniștii francezi realizaseră o serie de ascensiuni uimitoare, dar performanțele lor deosebite și munca de pionierat au fost cu siguranță umbrite în mare măsură de premiarele făcute atunci de echipe vorbitoare de limbă germană și italiană, care au atras mult mai multă publicitate.

Frații Schmid au urcat fața nordică a Matterhornului; Peters și Maier au făcut prima ascensiune a peretelui nordic al muntelui Grandes Jorasses; Comici și prietenii săi au escaladat fața nordică a vârfului Cima Grande; Rudatis și discipolii săi au deschis „lumea gradului VI” pe peretele muntelui Civetta; iar Cassin și camarazii săi au eliminat cuvântul *imposibil* din vocabularul alpinismului modern cu premierele lor incomparabile – fața nordică a vârfului Cima Ovest, fața nord-estică a muntelui Piz Badile și Pilierul Walker de pe fața nordică a muntelui Grandes Jorasses.

Dar, după război, a început o mare epocă a cățărării verticale și a triumfului binemeritat de montaniarzii francezi. S-a dezvoltat o generație de alpiniști buni și oameni excepționali. A luat ființă Ecole de Haute Montagne la Chamonix și absolvenții săi au început să se claseze printre cele mai mari nume în cercurile de alpinism. Nume ca Terray, Lachenal, Rébuffat, Magnone, Frenedo, Franco, Ichac, Schatz – o listă care s-ar putea întinde *ad libitum* – nu pot fi șterse din istoria alpinismului modern. În mod tipic pentru noul spirit al alpinismului francez, s-au născut ideea, planificarea și în final realizarea magnificei ascensiuni a primului „optmiar” urcat vreodată – Annapurna. Iar doi membri ai acestei splendide echipe condusă de Maurice Herzog în 1950 urcaseră fața nordică a Eigerului în 1947 – Lachenal, care a urcat pe vârful Annapurna cu Herzog, și Terray, pe care Herzog l-a numit îngerul păzitor al expediției datorită rezistenței, calmului și extraordinarului său spirit de echipă.

Când Terray și Lachenal au ajuns la baza peretelui în 14 iulie 1947, au văzut că o mare parte din gheața descrisă de cei care încercaseră anterior să facă ascensiunea se topise și dispăruse complet. Acum era un perete stâncos cu petice de gheață ici și colo,

cu nenumărate cascade și multe pietre, anterior ancorate în gheață, căzând nestingherite în abis.

Au pornit în după-amiaza zilei de 14. Au poposit la celebrul loc din partea inferioară a versantului cunoscut drept „grota de bivouac” în speranța de a ajunge direct până pe vârf în ziua următoare, dar dificultățile și pericolul continuu al căderilor de pietre i-au împiedicat să se miște așa de repede cum se așteptaseră. Găseau peste tot echipamente rămase după tentativele altor echipe de cățărare sau de salvare – corzi vechi de zece ani, pitoane de stâncă și de gheață și carabiniere ruginite. Totuși, printre ele se găseau și corzi, pitoane și carabiniere utilizabile, ca noi, evident, abandonate de Schlunegger și Krähenbühl.

Terray și Lachenal aveau condiții relativ bune pe versant, dacă se poate spune asta vreodată despre condițiile de pe Eiger.

Stânca era în mod sigur mai puțin acoperită de gheață decât atunci când am făcut noi escalada, dar asta însemna probleme mai mari din cauza cascadelor și a căderilor de pietre. În orice caz, aceștia erau doi bărbați extraordinari, versați în tehnica modernă a cățărării pe gheață și pe stâncă. Și posedau toate calitățile fizice, mentale și personale esențiale pentru a escalada cu succes fața nordică a Eigerului, dacă nu ai de gând să-ți încerci norocul la nimereală. Aceștia erau ghizi în cel mai bun sens al cuvântului.

Au reușit să traverseze al Doilea Neveu fără să trebuiască să sape nicio treaptă. S-au bazat exclusiv pe colțarii lor în 12 puncte și după fiecare lungime de coardă s-au asigurat bătând câte un piton. Traversarea pantei de gheață a fost aproape o demonstrație, de parcă le-ar fi exemplificat studenților de la Școala Franceză de Alpinism valoarea și posibilitățile colțarilor. Numai că, în acest caz, „demonstrația” a durat câteva ore și s-a întins pe sute de metri; și, în loc să existe o adâncitură mică și netedă la câțiva metri sub „peretele de antrenament”, în care studenții interesați puteau să stea și în care poți să aluneci fără să te pui în pericol, aici execuția se desfășura pe marginea acelei prăpastii colosale, cu un hâu adânc de mai bine de 1.000 de metri sub picioarele lor.

În ciuda tehnicii lor rapide, dar extenuante, cei doi nu au putut să-și continue asaltul rapid în ritmul sperat. Torente puternice de pietre și cascade care se revărsau furibunde peste stânci le-au întârziat înaintarea atât de mult, încât au fost forțați să facă bivouac cam la aceeași altitudine la care înnoptaseră Schlunegger și Krähenbühl.

Spune multe despre bunul lor simț faptul că nu s-au grăbit mai departe orbește, ci au așteptat un moment mai favorabil, preferând să mai facă un bivuac neplanificat decât să riște să-și piardă viața din cauza căderilor de pietre. Făcând asta, au acționat conform adevăratei tradiții a ghizilor buni.

În dimineața următoare, pe 16 iulie, au traversat până la „Păianjen”. Nu sunt sigur dacă au urmat exact ruta noastră sau dacă au traversat mai sus, dar au parcurs acea traversare foarte dificilă într-un stil uimitor. Chiar când au ajuns la „Păianjen”, au fost întâmpinați de „vremea tradițională de pe Eiger”, însă de această dată furtuna a fost deosebit de violentă. Terray și Lachenal, familiarizați cu orice fel de vreme proastă de pe Mont Blancul lor natal și de pe sălbaticele Aiguilles ale Chamonixului, au relatat mai târziu că nu mai văzuseră niciodată o astfel de manifestare a aerului încărcat de tensiune ca pe „Păianjen” în acea zi. E, desigur, axiomatic că un alpinist prins într-o furtună electrică ar trebui să se debaraseze de tot echipamentul de fier – pioleți, ciocane, cârlige, pitoane și carabiniere –, ca să nu se transforme într-un paratrăsnet uman. Dar pe fața nordică nu-ți permiți să te desparti de „fiarele” tale și nici nu e posibil să procedezi ca la carte și să stai răbdător sub o surplombă sau, și mai bine, într-o peșteră și să aștepți, la adăpost de trăsnete, până când trece furtuna. Căci unde găsești pe fața Eigerului un loc unde să stai jos, unde e surplomba protectoare – ca să nu mai vorbim de peșteră?

Therray și Lachenal au trebuit să meargă mai departe, cu tot echipamentul de fier pe ei, chiar dacă focul Sfântului Elm pâraia din vârfulurile pitoanelor, pioleților și ciocanelor lor și un halou de lumină le contura părul.

Trebuie să fi trecut printr-o furtună sus, în munți, pe o creastă expusă sau pe o fațadă abruptă, ca să înțelegi de ce efort e nevoie ca să-ți păstrezi calmul și să te cațări mai departe, în timp ce totul în jurul tău zumzăie ca o centrală electrică și tu ești în centrul descărcării electrostatice a unui nor de furtună. Therray și Lachenal au avut sângele-rece s-o facă. S-au cățărat mai departe pe „Păianjen”, prin Hornurile de Ieșire, deși erau pe jumătate acoperite cu gheață și pe jumătate măturate de cascade. Timpul uimitor de scurt în care au urcat peretele final dovedește suficient cât de calificați erau acești doi oameni ca să încerce acest versant terifiant. Au atins vârful la 2:15 după-amiaza. Dar au acordat versantului respectul

cuvenit, refuzând să-și micșoreze realizarea bravând. Au recunoscut sincer că nu mai voiau să se cațare pe versantul acela niciodată. De fapt asta a spus fiecare echipă care a reușit să-l urce – dacă au vorbit sincer.

Așa cum știm din istoria precedentă a versantului, întrebarea dacă li se poate cere ghizilor să întreprindă operațiuni de salvare pe el în urma unor tentative nechibzuite făcute de „acrobați amatori” a fost o sursă constantă de polemici aprinse – teză acum redusă *ad absurdum* de fapte. În orice caz, e o mare prostie să încerci să stârnești zăzanie între ghizi și alpiștii care nu angajează ghizi; nu are niciun sens să încurajezi un conflict acolo unde nu poate exista așa ceva. Cu cât sunt mai buni ghizii și sportivii neghidați, cu atât trebuie să se înțeleagă mai bine unii cu ceilalți. Nu pot decât să învețe unul de la celălalt. Alpinistul entuziast care urcă fără ghid face reclamă bună alpinismului. El trezește interesul multora față de munți, iar acești nou-veniți angajează ghizi ca să ajungă și ei să cunoască munții. Totuși, în aprecierea vremii și a condițiilor de pe un anumit vârf, ghidul local trebuie să aibă întotdeauna un avantaj față de vizitatorul neghidat. În schimb, un traseu nou și dificil deschis de un amator le oferă noi impulsuri ghizilor profesioniști, în special celor tineri. Până și maturizarea unui ghid depinde de dezvoltarea generală a alpinismului. Numai nătângii și oamenii jalnic de inferiori îndrăznesc să rădă de ghidul care nu se cațără pe trasee superdificile. Și numai ghizii prinși într-o rutină veche și reticenți la orice progrese – cu alte cuvinte, aceia care nu au înțeles cu adevărat ideea de bază a vocației lor – consideră că alpinistul fără ghid, deschizător de drumuri, este un intrus ostil. Desigur, nu trebuie să accepți nici graba și aroganta încredere absolută în sine, nici încăpățânarea stăruitoare, care pot duce la o răceală ostilă. Ghizii aparțin acelei categorii de oameni rari și demni de invidiat care, în condiții ideale, combină un hobby cu o vocație.

Locul alpiștilor și al ghizilor e împreună, pentru că sunt făcuți din același aluat. Fața nordică a Eigerului o dovedește. În istoria tentativelor care s-au încheiat dezastruos înainte de premieră, găsim numele unui ghid profesionist, Toni Kurz. Atât cât este omeneste posibil să ne dăm seama, în 1936 s-ar fi realizat ori o ascensiune, ori o retragere în siguranță dacă s-ar fi știut mai multe lucruri despre versant, dar riscurile asumate în timpul acelei recunoașteri tragice le-au oferit celor care au venit mai târziu posibilitatea